

Sygn. akt IV CSK 666/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 lipca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek (przewodniczący)

SSN Józef Frąckowiak

SSN Wojciech Katner (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi powódki
o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem
Sądu Okręgowego w B.
z dnia 17 maja 2012 r.,
w sprawie z powództwa E. S.
przeciwko M. G. i S. G.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 18 lipca 2014 r.,
skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Okręgowego w B.
z dnia 14 marca 2013 r.

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w B. do ponownego rozpoznania wraz z
rozstrzygnięciem o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 14 marca 2013 r. Sąd Okręgowy w B. oddalił skargę powódki E. S. o wznowienie postępowania w sprawie ... 874/12, zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w B. z dnia 17 maja 2012 r., wydanym w sprawie z powództwa E. S. przeciwko M. G. i S. G. o zapłatę przez pozwanych solidarnie 65.000 złotych, na skutek apelacji powódki od wyroku Sądu Rejonowego w B. z dnia 28 października 2011 r. Przyczyną oddalenia skargi było, zdaniem Sądu, nie istnienie podstawy wznowienia, gdyż powódka mogła powołać dowody wskazane w skardze w postępowaniu zakończonym wydaniem zaskarżonych wyroków.

W skardze kasacyjnej powódka zarzuciła zaskarżonemu wyrokowi naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 403 § 2 k.p.c. poprzez niewłaściwe przyjęcie, że mogła skorzystać ze środka dowodowego w postaci zaświadczenia banku o zakończonym prawomocnie postępowaniu, mimo że istnienie tego środka nie było jej znane. Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w B. do ponownego rozpoznania, przy uwzględnieniu kosztów dotychczasowego postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 403 § 2 k.p.c. można żądać wznowienia postępowania, zakończonego prawomocnym wyrokiem, m.in. w razie późniejszego wykrycia takich środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu.

Jak wynika z ustaleń w sprawie podstawę rozstrzygnięcia Sądów obu instancji stanowiło nie dysponowanie przez powódkę dowodem potwierdzającym przekazanie pieniędzy dochodzonych od pozwanych. Wprawdzie powódka zwróciła się w toku postępowania o wydanie zaświadczenia potwierdzającego dokonanie takiej operacji bankowej, ale Bank PKO BP S.A. pismem z dnia 27 grudnia 2012 r. poinformował powódkę, że nie dysponuje dokumentami z lat 2001-2003, które umożliwiłyby udzielenie informacji zgodnie z wnioskiem powódki. Jednak po

dokonanej weryfikacji ten sam Bank, pismem z dnia 15 maja 2012 r. potwierdził przekazanie kwoty 45.000 złotych z rachunku bankowego powódki na rachunek bankowy J. G., którego następcami prawnymi są pozwani. Zaświadczenie potwierdzające dokonanie wpłaty zostało zatem doręczone powódce już po zapadnięciu wyroku Sądu drugiej instancji.

Sąd Okręgowy wywodzi w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, że podstawę wznowienia według art. 403 § 2 k.p.c. mogą stanowić środki dowodowe nie tylko nieujawnione w toku postępowania sądowego, ale jednocześnie nieujawnialne, tzn. takie, o których istnieniu strona nie tylko nie wiedziała, ale wiedzieć nie mogła. Na poparcie tego, trafnego stanowiska Sąd powołał orzecznictwo Sądu Najwyższego, w tym postanowienie z dnia 5 października 2012 r., IV CZ 54/12 (niepubl.). W postanowieniu tym zostało stwierdzone, że podstawę wznowienia z art. 403 § 2 k.p.c. stanowią okoliczności faktyczne i środki dowodowe, które zostały wykryte po prawomocnym zakończeniu poprzedniego postępowania, a więc takie okoliczności lub środki dowodowe, o których strona dopiero wówczas powzięła wiadomość w sposób pozwalający na ich powołanie. Jak twierdzi Sąd na gruncie rozpoznawanej sprawy, powołane przez powódkę w skardze o wznowienie postępowania środki dowodowe istniały w chwili wydawania wyroku objętego skargą, mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a powódka mogła je uzyskać, gdyby złożyła odpowiedni wniosek. Nieodpowiedniość wniosku powódki polegała na tym, że jej pełnomocnik kilkakrotnie składając przed Sądem pierwszej instancji wnioski o przedłożenie wyciągów bankowych niewłaściwie oznaczył ich zakres, wskutek czego wykonując w tym względzie obowiązki nakładane przez Sąd na pozwanych składali oni zaświadczenia wydawane przez banki o stanie rachunku ojca pozwanych, z których nie wynikało przelanie przez powódkę na to konto środków pieniężnych. Jak więc stwierdził Sąd powódka nie przeprowadziła skutecznie dowodu przekazania pieniędzy na rzecz ojca pozwanych, a dowód ten był ujawnialny w toku prowadzonego postępowania.

Jednakże uznać należy, że stanowisko Sądów obu instancji zbyt wąsko traktuje przesłankę wznowienia postępowania, o której mowa w rozpoznawanej sprawie na podstawie art. 403 § 2 k.p.c. oraz zbyt surowo ocenia zachowanie

powódki w toku postępowania rozpoznawczego. Jest to widoczne tym bardziej, że Sąd drugiej instancji powołał się na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 2012 r., II CZ 16/12 (niepubl.), w którym za nieusprawiedliwione zostało uznane prowadzenie nowych dowodów, chociażby wcześniej stronie nieznanym, na okoliczność, której strona nie wykazała w prawomocnie zakończonym postępowaniu na skutek własnej niestaranności w prowadzeniu sprawy. Ten trafny pogląd nie jest właściwie powoływany w niniejszej sprawie, gdyż trudno powódce zarzucać niestaranność we własnych interesach. Skoro złożyła ona wymagany wniosek dowodowy i uzyskała negatywną odpowiedź od banku, to czy nie jest zbyt daleko idącym oczekiwaniem, żeby wskazała bezbłędnie czas w dalszej przeszłości, z którego ma pochodzić zaświadczenie banku o przelaniu środków pieniężnych z jej konta na konto ojca pozwanych. Okazało się zresztą, że już po wydaniu orzeczenia w sprawie, Bank PKO BP S.A. dokonał weryfikacji ustaleń i wydał powódce, niecałe pół roku po poprzednim zaświadczeniu nowe, które potwierdziło dokonanie wpłaty. Byłoby niesprawiedliwe uznanie, że zaświadczenie to jest zbyt późne, a powódka powinna o nie postarać się wcześniej, bo skoro była przekonana o dokonanej przez siebie wpłacie na rzecz ojca pozwanych, to musiała wiedzieć, że zostało to odnotowane w dokumentach Banku i stosowny dowód musi istnieć na okoliczność tego faktu. Przyczyny, na wystąpienie których nie miała żadnego wpływu sprawiły, że Bank nie potwierdzał dokonanej wpłaty stosownym zaświadczeniem, a od tego zaświadczenia, wobec stanowiska pozwanych zależało powodzenie wniesionego powództwa. Gdyby Bank dołożył należytej staranności i miał uporządkowaną dokumentację, to powinien był od razu po pierwszym wezwaniu ujawnić wpłatę dokonaną przez konkretnie wskazaną osobę na konkretnie wskazany rachunek poprzednika prawnego pozwanych. Z utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że zasadnie wąskie rozumienie przesłanek określonych przez art. 403 § 2 k.p.c. nie oznacza, aby odmawiać słuszności skardze o wznowienie postępowania wtedy, kiedy strona, obiektywnie to oceniając nie mogła wykorzystać środków dowodowych, jako dla niej niedostępnych, a oddalenie skargi przeczy poczuciu sprawiedliwości (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2012 r., III CZ 38/12, z dnia

21 sierpnia 2013 r., II CZ 31/13 i z dnia 19 grudnia 2013 r., II CZ 87/13, wszystkie niepubl.).

Z tych względów należało na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. uwzględnić skargę kasacyjną, rozstrzygając o kosztach postępowania na podstawie art. 108 § 2 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.